

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo
ministro 2005 m. gruodžio 30 d.

įsakymu Nr. ISAK-2695

(Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir
sporto ministro 2023 m. liepos 31 d.

Nr. V-1030 redakcija)

NEFORMALIOJO VAIKŲ ŠVIETIMO KONCEPCIJA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija (toliau – Koncepcija) apibrėžia neformaliojo vaikų švietimo tikslus, uždavinius ir principus, vaikų kompetencijų ugdymą, neformaliojo vaikų švietimo įgyvendinimą, prieinamumą, finansavimą, kokybės užtikrinimą ir jos vertinimą bei Koncepcijos įgyvendinimo būdus ir priemones. Koncepcija siekiama didesnės neformaliojo vaikų švietimo ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo programų įvairovės, kokybės užtikrinimo sistemų ir kompetencijų ugdymo plėtros.

2. Neformalusis vaikų švietimas (toliau – NVŠ) yra lygiavertė Lietuvos švietimo sistemos dalis.

3. NVŠ dalyviais gali būti vaikai nuo 3 metų iki tol, kol jie mokosi (ar pagal amžių turėtų mokytis) pagal bendrojo ugdymo (pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo ar socialinių įgūdžių ugdymo) programas (toliau – vaikai).

4. NVŠ nepriskiriama ir Koncepcijos nuostatos netaikomos:

4.1. jaunesnių nei 3 metų vaikų ugdymui;

4.2. ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programoms;

4.3. pagalbos mokiniui programoms;

4.4. savanoriškos veiklos programoms;

4.5. kultūros ir meno renginiams;

4.6. sporto programoms, kuriomis siekiama aukšto sportinio meistriškumo ar meistriškumo tobulinimo.

5. NVŠ neatkartoja (nedubliuoja) ikimokyklinio, priešmokyklinio ar bendrojo ugdymo programų turinio. NVŠ vaikai dalyvauja tuo laiku, kai jie nesimoko pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo ar bendrojo ugdymo bei profesinio mokymo programas.

6. NVŠ vykdo įvairios organizacijos, institucijos, asmenys, nustatyti Koncepcijos 12–16 punktuose (toliau – Švietimo teikėjai), įgyvendinant šias programas ir veiklas:

6.1. NVŠ programos, skirtas per pasirinktą veiklą vaikui išreikšti save ir padėti ugdytis kompetencijas;

6.2. formalųjį švietimą papildančio ugdymo (toliau – FŠPU) programos, skirtas sistemiskai, nuosekliai ir ilgalaikiai plėsti vaiko tam tikros srities žinias, stiprinti gebėjimus ir įgūdžius, ugdytis kompetencijas;

6.3. edukacines veiklas, skirtas per trumpą laiką vaikus susipažinti su tam tikromis veiklomis, padėti ugdytis kompetencijas. Edukacinėms veikloms priskiriamos:

- 6.3.1. kultūros paslaugos (išskyrus kultūros ar meno renginius);
- 6.3.2. STEAM ir kitų kryptų edukacinės veiklos;
- 6.3.3. vaikų stovyklų programos;
- 6.3.4. 14-18 m. jaunimo neformaliojo ugdymo programos;
- 6.3.5. edukaciniai renginiai ir projektai.

II SKYRIUS

NVŠ TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR PRINCIPAI

7. NVŠ tikslas – padėti vaikui per pasirinktą veiklą įgyti kompetencijų ir tapti asmenybe, gebančia suprasti, atsakingai vertinti ir kūrybingai spręsti kylančius iššūkius, aktyviai veikti visuomenėje bei prisitaikyti prie kintančios aplinkos.

8. NVŠ uždaviniai:

- 8.1. ugdyti vaiko kompetencijas per pasirinktą veiklą, saviraišką;
- 8.2. lavinti gebėjimą kritiškai mąstyti, kūrybiškumą, gebėti pasirūpinti savimi ir orientuotis dinamiškoje visuomenėje;
- 8.3. ugdyti demokratišką požiūrį į pasaulėžiūrų, įsitikinimų ir gyvenimo būdų įvairovę;
- 8.4. padėti spręsti vaikų socialinės integracijos problemas;
- 8.5. padėti vaikui susipažinti su pasirinkta NVŠ veikla susijusiomis profesijos galimybėmis.

9. NVŠ organizuojamas, remiantis šiais principais:

- 9.1. savanoriškumo – vaikai laisvai renkasi švietimo teikėją, siūlomas NVŠ, FŠPU programas, edukacines veiklas;
- 9.2. prieinamumo – veiklos ir metodai yra prieinami visiems vaikams pagal amžių, išsilavinimą, specialiuosius poreikius, patirtį ir socialinę padėtį;
- 9.3. individualizavimo – ugdoma, atsižvelgiant į vaiko galimybes, poreikius ir pasiekimus;
- 9.4. demokratiškumo – mokytojai, tėvai ir vaikai yra aktyvūs ugdymo(si) proceso kūrėjai;
- 9.5. patirties – ugdymas grindžiamas patyrimu ir jo refleksija;
- 9.6. ugdymosi grupėje – mokomasi priimti bendrus sprendimus, dalytis darbais ir atsakomybėmis, spręsti tarpasmeninius santykius.

III SKYRIUS

UGDOMOS KOMPETENCIJOS

10. Vaikas, dalyvaudamas NVŠ, ugdomi ir tobulina šias kompetencijas:

- 10.1. pažinimo kompetencija – motyvacija ir gebėjimas pažinti save ir pasaulį, įgyjami suvokiant (perimant) žmonijos kultūrinę patirtį, tobulinant dalykines žinias bei kritinio mąstymo, problemų sprendimo, mokėjimo mokytis gebėjimus;
- 10.2. komunikavimo kompetencija – asmens gebėjimas kurti, perduoti ir suprasti žinias (faktus, požiūrius ar asmenines nuostatas), etiškai naudotis verbalinėmis ir neverbalinėmis komunikavimo priemonėmis ir technologijomis;
- 10.3. kūrybiškumo kompetencija – tai sau ir kitiems reikšmingų kūrybinių idėjų, produktų, problemų sprendimų tyrinėjimas, generavimas, kūrimas, vertinimas, išlaikant darnų santykį su savimi ir aplinka;
- 10.4. pilietiškumo kompetencija – tai pilietinis tapatumas ir pilietinė galia, grįsta vertybėmis, nuostatomis, žiniomis ir praktinio veikimo gebėjimais, įgalinančiais kartu su kitais atsakingai kurti demokratišką visuomenę, stiprinti Lietuvos valstybingumą;

10.5. socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija – asmens savimonė ir savitvarda, socialinis sąmoningumas, tarpusavio santykių kūrimo gebėjimai, atsakingas sprendimų priėmimas ir asmens rūpinimasis fizine ir psichine sveikata;

10.6. kultūrinė kompetencija – asmens kultūrinė savimonė, grįsta žiniomis, aktyvia kultūrine raiška ir kultūriniu sąmoningumu;

10.7. skaitmeninė kompetencija - tai motyvacija ir gebėjimas naudotis skaitmeninėmis technologijomis užduotims atlikti, mokytis, problemoms spręsti, dirbti, bendrauti ir bendradarbiauti, valdyti informaciją, efektyviai, tinkamai, saugiai, kritiškai, savarankiškai ir etiškai kurti ir dalytis skaitmeniniu turiniu.

11. NVŠ būdu įgytos kompetencijos fiksuojamos NVŠ pažymėjime (jeigu toks yra išduodamas NVŠ teikėjo), sukuriama sąlyga NVŠ būdu įgytas kompetencijas fiksuoti brandos atestate. Kompetencijos taip pat gali būti fiksuojamos, įgyvendinant 4K (aš kuriu, aš keičiu, aš su kitais, aš kitiems) modelio aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2020 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. V-1914 „Dėl 4K (aš kuriu, aš keičiu, aš su kitais, aš kitiems) modelio aprašo patvirtinimo“.

IV SKYRIUS

NEFORMALIOJO VAIKŲ ŠVIETIMO ĮGYVENDINIMAS

12. Teisę įgyvendinti NVŠ programas turi:

12.1. neformaliojo vaikų švietimo ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklos;

12.2. bendrojo ugdymo mokyklos ir profesinio mokymo įstaigos;

12.3. laisvieji mokytojai;

12.4. kiti švietimo teikėjai, juridiniai asmenys, kurių nuostatuose arba įstatuose numatyta, kad jie vykdo NVŠ veiklas.

13. Teisę įgyvendinti FŠPU programas turi:

13.1. neformaliojo vaikų švietimo ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklos;

13.2. Lietuvos aukštosios mokyklos;

13.3. švietimo įstaigos, kurios vykdo veiklą pagal Gamtamokslinio, technologinio, inžinerinio, matematinio ugdymo atviros prieigos centro veiklos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. balandžio 21 d. įsakymu Nr. V-367 „Dėl

Gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos, matematikos tyrimų ir eksperimentinės veiklos atviros prieigos centro veiklos aprašo patvirtinimo“.

14. NVŠ ir FŠPU programas tvirtina institucijos, kuri įgyvendina programas, vadovas, laisvojo mokytojo atveju – laisvasis mokytojas. Jei institucijos savininko teises ir pareigas įgyvendinančioji institucija (toliau – Steigėjas) numatė – NVŠ ir FŠPU programos gali būti derinamos su steigėjo įgaliota institucija.

15. Jei NVŠ ar FŠPU programos įgyvendinamos, finansuojant jas iš savivaldybės ar valstybės biudžeto, jos turi atitikti Bendruosius iš valstybės ar savivaldybių biudžetų finansuojamų neformaliojo švietimo programų kriterijus, patvirtintus Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. sausio 4 d. įsakymu Nr. V-4 „Dėl Bendrųjų iš valstybės ar savivaldybių biudžetų finansuojamų neformaliojo švietimo programų kriterijų aprašo patvirtinimo“ (toliau – Bendrieji programų kriterijai). NVŠ ir FŠPU programoms, finansuojamos iš kitų šaltinių, Bendrieji programų kriterijai yra rekomenduojami.

16. Teisę įgyvendinti edukacines veiklas turi visi Konceptijos 12 ir 13 punktuose nustatyti švietimo teikėjai. Edukacinės veiklos vykdomos švietimo teikėjo

nustatyta tvarka.

V SKYRIUS NEFORMALIOJO VAIKŲ ŠVIETIMO PRIEINAMUMAS

17. NVŠ prieinamumo siekiama švietimo teikėjo, savivaldybės ir valstybės lygmenimis.

17.1. Švietimo teikėjas siekia užtikrinti NVŠ prieinamumą, remdamasis šiomis rekomendacijomis:

17.1.1. sudaro galimybes NVŠ dalyvauti specialiųjų ugdymosi poreikių (toliau – SUP) vaikams;

17.1.2. NVŠ vykdo vaikams (tėvams, globėjams, rūpintojams) lengvai pasiekiamose vietose – arčiau gyvenamosios vietos ar švietimo įstaigos, kurią vaikas lanko;

17.1.3. tiria NVŠ poreikį, pagal kurį siūlo ir pritaiko programas (vaikų amžius, ugdymo kryptis, vietovė, kita).

17.2. savivaldybė siekia užtikrinti NVŠ prieinamumą, remdamasi šiomis rekomendacijomis:

17.2.1. finansuoja savo įsteigtų institucijų vykdomą NVŠ ir sudaro galimybes savivaldybės biudžeto NVŠ skiriamomis lėšomis pasinaudoti švietimo teikėjams, kurių steigėjais yra ne savivaldybė;

17.2.2. kuria optimalų NVŠ teikėjų tinklą, vienodai prieinamą vaikams mieste ir kaimiškose vietovėse;

17.2.3. įvertinusi galimybes, nustato pavėžėjimo į (iš) NVŠ vykdymo vietos tvarką ir ją įgyvendina;

17.2.4. numato priemones didesniai SUP turinčių vaikų dalyvavimui NVŠ ir NVŠ kryptį įvairovei;

17.2.5. SUP turintiems vaikams ir vaikams, kurie gauna socialinę paramą pagal Lietuvos Respublikos socialinės paramos mokiniamis įstatymą, nustato mažesnę mokestį už NVŠ ar pilnai jį kompensuoja;

17.2.6. siekia, kad NVŠ įgyvendintų kuo aukštesnę kvalifikaciją turintys asmenys, rūpinasi jų kompetencijų tobulinimu;

17.2.7. teikia metodinę pagalbą NVŠ teikėjams, ugdančiams SUP turinčius vaikus.

17.3. Valstybė siekia užtikrinti prieinamumą, remdamasi šiomis rekomendacijomis:

17.3.1. skiria valstybės biudžeto lėšų NVŠ finansavimui;

17.3.2. nustato nacionalinius prioritetus, skatinančius didesnę NVŠ programų įvairovę, specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų įtrauktį;

17.3.3. atsižvelgdama į savivaldybės vykdomo NVŠ kokybės vertinimo išvadas, inicijuoja ir (ar) finansuoja NVŠ teikėjų kvalifikacijos tobulinimą ir NVŠ teikėjų, dirbančių su SUP turinčiais vaikais, kvalifikacijos tobulinimą.

VI SKYRIUS NEFORMALIOJO VAIKŲ ŠVIETIMO FINANSAVIMAS

18. Valstybės ar savivaldybės biudžeto NVŠ skiriamomis lėšomis pasinaudoti turi teisę visi vaikai.

19. Valstybė skiria biudžeto lėšas NVŠ ir FŠPU programoms, atitinkančioms Bendruosius programų kriterijus, finansuoti, nepriklausomai nuo programos vykdančios

institucijos teisinės formos, savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos, vadovaudamasi lėšų vienam vaikui skyrimo principu:

19.1. vaiko dalyvavimas bendrojo ugdymo mokykloje vykdomoje NVŠ programoje(-ose) valstybės biudžeto lėšomis finansuojamas, vadovaujantis Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. liepos 11 d. nutarimu Nr. 679 „Dėl Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Mokymo lėšų tvarkos aprašas);

19.2. vaiko dalyvavimas vienoje NVŠ programoje finansuojamas valstybės biudžeto lėšomis, vadovaujantis Neformaliojo vaikų švietimo programų finansavimo ir administravimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. sausio 10 d. įsakymu Nr. V-46 „Dėl Neformaliojo vaikų švietimo programų finansavimo ir administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (išskyrus Konceptijos 19.1 papunktyje numatytą atvejį);

19.3. vaiko dalyvavimas vienoje FŠPU programoje finansuojamas valstybės biudžeto lėšomis, vadovaujantis Mokymo lėšų tvarkos aprašu ir savivaldybės nustatyta tvarka.

20. Edukacinės veiklos valstybės biudžeto lėšomis yra finansuojamos šių veiklų ir paslaugų finansavimą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatyta tvarka ir principais.

21. Savivaldybė iš savo biudžeto skiria lėšas finansuoti NVŠ ir FŠPU programoms, atitinkančioms Bendruosius programų kriterijus, vadovaudamasi lėšų skyrimo vienam vaikui principu. Savivaldybės biudžeto lėšomis finansuojamų NVŠ programų ar FŠPU programų skaičių vienam vaikui ir lėšų skyrimo tvarką nustato pati savivaldybė.

22. NVŠ gali būti finansuojamas ir iš kitų finansavimo šaltinių.

VII SKYRIUS NVŠ KOKYBĖ IR JOS VERTINIMAS

23. NVŠ kokybės siekis yra nuolatinis procesas, kuris pasižymi keturiais pagrindiniais etapais: planavimu, įgyvendinimu, vertinimu ir tobulinimu. NVŠ kokybę vertinti padeda stebėseną, tyrimai, veiklos įsivertinimas, išorinis vertinimas, veiklos ataskaitos ir kt.

24. Už NVŠ kokybę tiesiogiai atsako švietimo teikėjas.

25. Švietimo teikėjas planuoja NVŠ veiklas, rengia, tvirtina ir įgyvendina NVŠ, FŠPU programas, organizuoja edukacines veiklas, rūpinasi NVŠ mokytojų ir kitų NVŠ įgyvendinančių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimu, savo nustatyta tvarka kasmet įsivertina NVŠ kokybę.

26. Steigėjas savo nustatyta tvarka ir atsižvelgdamas į Neformaliojo vaikų švietimo ir jo teikėjų veiklos kokybės užtikrinimo metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. kovo 28 d. įsakymu Nr. V-342 „Dėl Neformaliojo vaikų švietimo ir jo teikėjų veiklos kokybės užtikrinimo metodikos patvirtinimo“, bent kartą per 5 metus, jei Steigėjas nenustatė kitaip, organizuoja išorinį NVŠ kokybės vertinimą, planuoja priemones stebėsenai, NVŠ kokybei gerinti ir jas įgyvendina. Kokybės vertinimui ir kokybės gerinimui gali būti naudojamos Steigėjo, NVŠ teikėjo ar kitos lėšos.

27. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – ŠMSM) rengia rekomendacijas dėl NVŠ, vykdomo pagal NVŠ ir FŠPU programas, kokybės vertinimo ir (arba) įsivertinimo proceso vykdymo. ŠMSM įgaliota institucija pagal kompetenciją kaupia ir analizuoja NVŠ kokybės vertinimo išvadas ir kitus stebėsenos duomenis, planuoja kvalifikacijos tobulinimo ir kitas priemones NVŠ kokybei gerinti.

28. NVŠ finansavimas yra siejamas su kokybės vertinimu ir (arba) įsivertinimu. Gavus išvadą apie nepakankamą NVŠ kokybę, Steigėjas, ŠMSM ar jos įgaliota institucija NVŠ teikėjui siūlo pasinaudoti švietimo pagalba NVŠ kokybei gerinti. Steigėjas, ŠMSM ar jos įgaliota institucija, atsižvelgę į NVŠ kokybės vertinimo išvadas, turi teisę neskirti finansavimo savo nustatyta tvarka.

VIII SKYRIUS KONCEPCIJOS ĮGYVENDINIMAS

29. NVŠ koncepcija įgyvendinama etapais, atsižvelgiant į 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“ priemones, 2021–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos švietimo plėtros programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. gruodžio 1 d. nutarimu Nr. 1016 „Dėl 2021–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos švietimo plėtros programos patvirtinimo“ priemones, kitus valstybės strateginius dokumentus ir finansines galimybes. Nuosekliai kuriamos prielaidos:

29.1. plėsti NVŠ programose dalyvaujančių vaikų amžiaus tarpsnį, siekiant, kad iki 2027 metų valstybės ar savivaldybių lėšomis NVŠ dalyvauti galėtų ir 3–6 metų vaikai, besimokantys pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programą;

29.2. didinti NVŠ galimybėmis pasinaudojusių vaikų skaičių, kad iki 2030 metų NVŠ galėtų pasinaudoti iki 75 proc. vaikų;

29.3. didinti NVŠ ir FŠPU programų krypčių įvairovę savivaldybėse, kad iki 2030 metų mažiausiai 50 savivaldybių būtų vykdomos visos neformaliojo vaikų švietimo kryptys, nustatytos Neformaliojo vaikų švietimo krypčių klasifikatoriuje, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. V-442 „Dėl Neformaliojo vaikų švietimo krypčių klasifikatoriaus patvirtinimo“;

29.4. didinti SUP turinčių vaikų dalyvavimą, kad iki 2030 metų NVŠ bent iki 50 procentų vaikų;

29.5. iki 2030 metų padidinti vaikų, dalyvaujančių STEAM krypčių neformaliojo švietimo programose dalį iki 15 proc. vaikų;

29.6. susieti iš valstybės biudžeto skiriamą finansavimą su NVŠ kokybės vertinimu;

29.7. nuosekliai didinti valstybės finansavimą NVŠ prieinamumui, įvairovei ir kokybei gerinti;

29.8. tobulinti NVŠ teikėjų gebėjimus ugdyti vaikų kompetencijas ir jas vertinti;

29.9. sukurti NVŠ informacinę sistemą, skirtą savivaldybėms, NVŠ teikėjams ir NVŠ gavėjams.

30. NVŠ koncepcijos įgyvendinimui sudaroma patariamoji NVŠ stebėsenos grupė, kurios sudėtį tvirtina švietimo, mokslo ir sporto ministras.

Priedo pakeitimai:

Nr. V-554, 2012-03-29, Žin., 2012, Nr. 42-2102 (2012-04-07), i. k. 1122070ISAK000V-554

Nr. V-1030, 2023-07-31, paskelbta TAR 2023-07-31, i. k. 2023-15455

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Įsakymas

Nr. V-849, 2010-06-08, Žin., 2010, Nr. 70-3499 (2010-06-17), i. k. 1102070ISAK000V-849

Dėl švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. ISAK-2695 "Dėl Neformaliojo vaikų švietimo koncepcijos patvirtinimo" pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Įsakymas

Nr. V-554, 2012-03-29, Žin., 2012, Nr. 42-2102 (2012-04-07), i. k. 1122070ISAK000V-554

Dėl švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. ISAK-2695 "Dėl Neformaliojo vaikų švietimo koncepcijos patvirtinimo" pakeitimo

3.

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Įsakymas

Nr. V-1030, 2023-07-31, paskelbta TAR 2023-07-31, i. k. 2023-15455

Dėl Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. ISAK-2695 „Dėl Neformaliojo vaikų švietimo koncepcijos patvirtinimo“ pakeitimo